

George WEIGEL

KOLEJNY ATAK NA JANA PAWŁA II*

Institut Jana Pawła II dynamicznie rozwijał się przez trzy kolejne dekady, zapewniając przygotowanie całemu pokoleniu teologów pragnących ponownie osadzić katolicką teologię moralną w zdrowej, a zarazem odpowiadającej dzisiejszym czasom koncepcji osoby ludzkiej, w centrum katolickiej refleksji nad moralnością ponownie stawiając ewangeliczne cnoty i błogosławieństwa, które stanowią Magna Charta katolickiego życia moralnego.

13 maja 1981 roku Jan Paweł II przyjął na obiedzie w swoich apartamentach doktora Jérôme’a Lejeune’a, renomowanego francuskiego pediatrę i genetyka, który ustalił, jakiego rodzaju aberracja chromosomowa odpowiedzialna jest za występowanie zespołu Downa.

Doktor Lejeune był wybitnym obrońcą życia i podczas tamtego spotkania dyskutował z Papieżem na temat możliwych inicjatyw, które Watykan powinien podjąć w celu promowania kwestii życia tak przez głoszenie zdrowej teologii moralnej sięgającej do największych osiągnięć nauki, jak i przez strategię oddziaływania społecznego służące wspieraniu kultury życia. Nie trudno wyobrazić sobie, że Jan Paweł II i doktor Lejeune rozmawiali również o tym, co później, w roku 1995, Papież nazwał w encyklice *Evangelium vitae* agresywną „kulturą śmierci”¹. Ironia sytuacji polegała oczywiście na tym, że już kilka godzin po tym spotkaniu jedna z form owej kultury dała o sobie znać, kiedy Mehmet Ali Ağca strzelił do Jana Pawła II na watykańskim placu św. Piotra.

Rozmowa, która odbyła się między dwoma wybitnymi osobowościami podczas tamtego spotkania przy obiedzie, zaważyła na utworzeniu dwóch nowych instytucji w Rzymie: noszącego imię Jana Pawła II i mającego swoją siedzibę na Papieskim Uniwersytecie Laterańskim Instytutu Studiów nad Małżeństwem i Rodziną oraz Papieskiej Akademii Życia. Ta druga miała z założenia służyć pomocą w tworzeniu wewnętrznego zespołu ekspertów watykańskich, ludzi dobrej woli z całego świata, którzy mogliby na tej drodze

* Tekst publikujemy za: G. W e i g e l, *Another Assault on John Paul II*, „First Things” 2022, nr 6 (z 7 VII 2022), First Things, <https://www.firstthings.com/web-exclusives/2022/07/another-assault-on-john-paul-ii>. Przypisy pochodzą od redakcji.

© Copyright 2022 by Denver Catholic.

¹ J a n P a w e ł II, Encyklika *Evangelium vitae*, nr 12, The Holy See, https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/pl/encyclicals/documents/hf_jp-ii_enc_25031995_evangelium-vitae.html.

współpracować z sobą w celu budowy kultury potrafiącej szanować życie, przede wszystkim zaś życie osób najsłabszych i bezbronnych. Instytut pomysłany został z kolei jako ambitny ośrodek intelektualny służący odnowie katolickiej teologii moralnej w dwudziestym pierwszym stuleciu i trzecim tysiącleciu chrześcijaństwa. Obie inicjatywy okazały się szczególnymi darami Jana Pawła II dla Kościoła powszechnego.

Instytut Jana Pawła II dynamicznie rozwijał się przez trzy kolejne dekady, zapewniając przygotowanie całemu pokoleniu teologów pragnących ponownie osadzić katolicką teologię moralną w zdrowej, a zarazem odpowiadającej dzisiejszym czasom koncepcji osoby ludzkiej, w centrum katolickiej refleksji nad moralnością ponownie stawiając ewangeliczne cnoty i błogosławieństwa, które stanowią Magna Charta katolickiego życia moralnego. Mający swoją siedzibę w Rzymie Instytut już wkrótce zainspirował powstanie filii tej instytucji na całym świecie, a największa z nich ma dziś swoją siedzibę w Waszyngtonie, D.C. Wizyta w którymkolwiek z tych ośrodków akademickich okazywała się równoznaczna ze wstąpieniem w świat wielkiej przygody teologicznej, pełen osób, tak mężczyzn, jak i kobiet, w sensie apostoelskim oddanych sprawie nawracania kultur, w których przyszło im żyć.

Wszystko to powodowało konsternację przedstawicieli ówczesnych katolickich szkół teologicznych, niejako uwięzionych w ruchomych piaskach pochodzącej jeszcze z lat sześćdziesiątych dwudziestego wieku koncepcji teologii moralnej, która nie uznaje żadnych absolutów moralnych, w której nic nie jest zawsze złem, a życie moralne postrzegane jest w kategoriach nieustannych negocjacji, w trakcie których sens norm etycznych, jak również rozumienie społeczeństwa oraz indywidualnego sumienia stanowią przedmiot ciągłej zmiany. Na pojawienie się owego „anorektycznego” pojmowania teologii duży wpływ wywarła zapewne rewolucja seksualna. I nie będzie chyba przesadą powiedzieć, że „proporcjonalizm” (bo tak właśnie zaczęto ów „negocjacyjny” model życia moralnego określać) już wkrótce uległ takiemu przekształceniu, że całkowicie poddał się sile kulturowego tsunami.

Dziś tamte szkoły teologiczne mogą mówić o odwecie.

W roku 2021 Papieska Akademia Życia patronowała konferencji, której treść obrad ujęto w pracy *Etica teologica della vita. Scrittura, tradizione, sfide pratiche* [„Teologiczna etyka życia. Pismo Święte, tradycja, wyzwania praktyczne”]², opublikowanej niedawno przez watykańską oficynę wydawniczą. Książka ta proponuje radykalną zmianę sposobu, w jaki Kościół naucza na temat życia moralnego – transformację tę, jak ujął to jeden z autorów, można by opisać jako „zmianę paradygmatu”, polegającą na uświęceniu proporcjo-

² Zob. Pontifical Academy for Life, *Etica teologica della vita. Scrittura, tradizione, sfide pratiche*, red. V. Paglia, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano 2022.

nalizmu (wraz z jego odmową uznania, że niektóre czyny są – jako takie – po prostu złe) jako metody rozumowania moralnego oficjalnie przyjętej przez Kościół. Wprowadzenie owego „paradygmatu” oznaczałoby oczywiście odrzucenie nauczania św. papieża Pawła VI, które w roku 1968 zawarł on w encyklice *Humanae vitae*, jak również nauczania św. Jana Pawła II, przedstawionego w encyklikach *Veritatis splendor* i wspomnianej już *Evangelium vitae*. Istotnie, dyskusji dotyczących porzucenia wcześniejszego nauczania nie brakowało w ostatnich latach w przeorganizowanym Instytucie Jana Pawła II w Rzymie, jedynie z zewnątrz przypominającym dziś o pierwotnym charakterze tej uczelni, jak również w rzymskim Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim, którym zarządzają jezuici.

Enyckliki *Humanae vitae*, *Veritatis splendor* i *Evangelium vitae* w charakterystyczny dla każdej z nich sposób odrzucały proporcjonalizm jako sprzeczny z Ewangelią oraz prawdziwie ludzkim rozumieniem życia moralnego. Każda z tych encyklik budziła jednak pogardę i złość przedstawicieli dominujących szkół teologicznych i – jak można sądzić na podstawie najnowszych doniesień medialnych – wskazują dziś oni na palącą potrzebę nowej encykliki papieskiej, która poprowadziłaby Kościół ku ziemi obiecanej moralnego „rozeznawania”, które leży „poza” tym wszystkim, co język szkół teologicznych głoszących proporcjonalizm karykaturalnie przedstawia jako głoszone przez Jana Pawła II „moralność czarno-biała”, „rygoryzm” i „fundamentalizm”.

Bez wątpienia można powiedzieć, że kolejny atak na Papieża, którego nauczanie i przykład nadal ożywiają wiele wspólnot Kościoła na całym świecie, nie jest nam potrzebny.

Tłum. z języka angielskiego *Jarosław Merecki SDS*

BIBLIOGRAFIA / BIBLIOGRAPHY

- Jan Paweł II. Encyklika *Evangelium vitae*. The Holy See, https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/pl/encyclicals/documents/hf_jp-ii_enc_25031995_evangelium-vitae.html.
- Pontifical Academy for Life. *Etica teologica della vita: Scrittura, tradizione, sfide pratiche*. Edited by Vincenzo Paglia. Città del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana, 2022.
- Weigel, George. “Another Assault on John Paul II.” *First Things*, no. 6 (2022). First Things. <https://www.firstthings.com/web-exclusives/2022/07/another-assault-on-john-paul-ii>.

ABSTRAKT / ABSTRACT

George WEIGEL – Kolejny atak na Jana Pawła II (tłum. J. Merecki SDS)

Autor podkreśla rolę i znaczenie dla Kościoła katolickiego nauczania moralnego głoszonego przez Jana Pawła II i przywołuje jego ważną rozmowę z doktorem Jérôme'em Lejeune'em dotyczącą kwestii poszanowania życia. Rozmowa ta miała charakter niejako symboliczny, odbyła się bowiem 13 maja 1981 roku, w dniu, w którym dokonano zamachu na życie Papieża. W kategoriach ataku na Jana Pawła II rozpatruje Weigel obecne tendencje w teologii moralnej utrzymującej stanowisko proporcjonalizmu i wskazuje na ich destrukcyjny charakter w sytuacji, gdy osoba i przykład Jana Pawła II, a także jego głęboko humanistyczne nauczanie na temat osoby ludzkiej, jej życia i godności stanowią stałą inspirację dla Kościoła i świata.

Słowa kluczowe: nauczanie moralne Kościoła, poszanowanie życia, nauczanie Jana Pawła II, proporcjonalizm

Streszczenie *Jarosław Merecki SDS*

Podstawa przekładu: George Weigel, *Another Assault on John Paul II*, „First Things” 2022, nr 6 (z 7 VII 2022), First Things, <https://www.firstthings.com/web-exclusives/2022/07/another-assault-on-john-paul-ii>.

© Copyright 2022 by Denver Catholic

Kontakt: Ethics and Public Policy Center, 1730 M Street NW, Suite 910, Washington, DC 20036-4548, Stany Zjednoczone
<https://www.georgeweigel.com/>

George WEIGEL, *Another Assault on John Paul II* (trans. J. Merecki, SDS)

George Weigel highlights the role and significance to the Catholic Church of John Paul II's moral teaching and refers to an important discussion of issues regarding respect for human life the Pope had with Dr. Jérôme Lejeune. The conversation in question has a symbolic appeal today, since it took place on 13 May 1981, the day an attempt on the life of the Holy Father was made by Mehmet Ali Agca. Weigel holds that the intentions of representatives of the currents of modern theology which promote proportionalism and have become increasingly dominant in the theological landscape of today can be also interpreted in terms of an assault on the Pope. Their actions are destructive in their nature, in particular in view of the fact that the person and example of John Paul II, as well as his deeply humane teaching on the human person, her life and dignity, continue to inspire the Church and the world.

Summarized by *Jarosław Merecki, SDS*

Keywords: moral teaching of the Church, respect for human life, the teaching of John Paul II, proportionalism

For the original text see George Weigel, "Another Assault on John Paul II," *First Things*, no. 6 (2022) (7 July 2022), *First Things*, <https://www.firstthings.com/web-exclusives/2022/07/another-assault-on-john-paul-ii>.

© Copyright 2022 by Denver Catholic

Contact: Ethics and Public Policy Center, 1730 M Street NW, Suite 910, Washington, DC 20036-4548, USA
<https://www.georgeweigel.com/>